

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 19 februari 2007

Mål nr

Ö 4191-05

SÖKANDE

M J

SAKEN

Resning

TIDIGARE AVGÖRANDE

Sveriges advokatsamfunds disciplinnämnds beslut den 17 juni 2005, § 92

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen avslår resningsansökningen.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

M J har ansökt om resning av disciplinnämndens beslut.

Sveriges advokatsamfundets styrelse har yttrat sig i ärendet.

SKÄL

Advokatsamfundets disciplinnämnd har tilldelat M J en erinran därför att han åtagit sig uppdraget som boutredningsman i H Bs dödsbo, där brodern E B är ende arvinge och kusinen G C universell testamentstagare, trots att M J tidigare biträtt H B gentemot E B i samband med boutredning i dödsboet efter deras mor.

M J har som grund för sin ansökan om resning åberopat följande. Disciplinnämndens beslut strider mot gällande lag. Nämndens bedömning har inte varit förutsebar med tanke på 19 kap. 3 § ärvdabalken och strider mot Högsta domstolens praxis som den kommer till uttryck i NJA 1988 s. 594. Det finns inga vägledande uttalanden eller liknande från advokatsamfundet som klarlägger att det strider mot god advokatsed att åta sig uppdrag som boutredningsman i en situation som den aktuella. Av disciplinnämndens tidigare publicerade beslut går det inte heller att dra slutsatsen att det strider mot god advokatsed. Advokatsamfundets jävsregel i 14 § i de vägledande reglerna om god advokatsed tar inte sikte på den uppkomna situationen. Vidare har M J hänvisat till att domstol funnit honom lämplig som boutredningsman i H Bs dödsbo.

Advokatsamfundets styrelse har i sitt yttrande anfört bl.a. att god advokatsed till sin natur är sådan att den i vissa avseenden ålägger advokater längre gående inskränkningar i deras handlingsfrihet än vad som följer av lag. Det förhållandet att disciplinnämndens beslut i ärendet innebär en längre gående inskränkning i möjligheten för M J att åta sig uppdraget som boutredningsman än vad som följer av ärvdabalkens bestämmelser innebär enligt styrelsen inte att nämndens beslut strider mot lag utan är en naturlig och av lagstiftaren förutsedd konsekvens av systemet.

En ansökan om resning avseende ett avgörande av advokatsamfundets disciplinnämnd skall prövas med stöd av 11 kap. 11 § regeringsformen (se t.ex. NJA 2001 s. 239). Även när en ansökan prövas med stöd av denna bestämmelse kan en uppenbart rättsstridig tillämpning av gällande regelsystem utgöra grund för resning (NJA 2003 s. 403).

Av 8 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalken följer att en advokat kan meddelas varning eller erinran om han inte iakttar god advokatsed (jfr 4 § samma kapitel). Vad som är god advokatsed utvecklas i första hand genom de vägledande regler som advokatsamfundet utfärdar och genom praxis i disciplinärenden. Innebörden i begreppet styrs således i endast begränsad utsträckning av föreskrift i lag.

Disciplinnämndens bedömning måste anses ligga inom ramen för det tolkningsutrymme som nämnden har. Att beslutet ger uttryck för uppfattningen att god advokatsed inskränkt den möjlighet som M J annars haft att åta sig uppdraget som boutredningsman enligt ärvdabalkens bestämmelser och den domstolspraxis som utvecklats i anslutning till dessa

bestämmelser innebär inte att beslutet strider mot lag (jfr Fitger, Rättegångsbalken s. 12:3).

Med anledning av det som anförs i yttrandet av advokatsamfundets styrelse uppkommer frågan om det kan finnas annan grund för resning i disciplin-ärendet än sådan som M J har åberopat i sin ansökan. I yttrandet anmärks nämligen att av handlingar, som tillställts samfundet i samband med att Högsta domstolen begärde samfundets yttrande, framgår att E B ombud i ärendet om förordnande av boutredningsman inte hade någon erinran mot att M J förordnades som sådan. I yttrandet sägs att styrelsen inte kan uttala sig om hur disciplinnämnden skulle ha bedömt ärendet för det fall den haft denna omständighet klar för sig men att någon avgörande skillnad inte kan anses föreligga mellan den angivna situationen och den som prövades, dvs. att E B inte avhörts.

Som framgått skall Högsta domstolen pröva resningsfrågan enligt 11 kap. 11 § regeringsformen där det emellertid inte sägs något om förutsättningar för resning. Sådana förutsättningar kan enligt paragrafen meddelas i lag, vilket skett i 58 kap. rättegångsbalken för tvistemål och brottmål, i 42 § lagen (1996:242) om domstolsärenden och i 37 b § förvaltningsprocesslagen (1971:291). Dessa bestämmelser är emellertid inte tillämpliga i resningsärenden av förevarande slag. De kan emellertid ge ledning vid prövningen också av denna typ av ärenden. Närmast till hands kan då ligga att beakta förvaltningsprocesslagens bestämmelse, eftersom denna är avsedd att ge uttryck för Regeringsrättens praxis vid tillämpningen av grundlagsparagrafen (se prop. 1994/95:27 s. 175). I 37 b § förvaltningsprocesslagen anges emellertid endast att resning får beviljas i mål eller ärende, om det på grund av något särskilt förhållande finns synnerliga skäl att pröva saken på

nytt. Det kan anmärkas att resningsinstitutet i den lagen omfattar också det som i rättegångsbalken behandlas som klagan över domvilla. Regeringsrättens prövning av resningsärenden har karakteriserats som ganska fri och obunden, och det har anförts att Regeringsrätten anser sig oförhindrad att ta hänsyn till även andra omständigheter än dem av sökanden åberopade och inte strikt vara bunden av de resningsgrunder som anges i 58 kap. rättegångsbalken (Strömberg, Allmän förvaltningsrätt, 23 uppl. 2006, s. 217; se också Wennergren, Förvaltningsprocesslagen m.m., 5 uppl. 2005, s. 375). Som jämförelse kan hänvisas till 42 § lagen om domstolsärenden, som innebär att i fråga om särskilda rättsmedel mot beslut enligt den lagen rättegångsbalkens bestämmelser om resning i tvistemål och om domvilla skall tillämpas men att resning får äga rum även i andra fall än som föreskrivs i 58 kap. rättegångsbalken, om det finns synnerliga skäl. Avsikten är att man i huvudsak skall tillämpa samma principer som inom förvaltningsrätten (se Fitger, Lagen om domstolsärenden, 2 uppl. 2004, s. 297 f.).

Vad gäller resningsärenden som avser en advokats disciplinansvar bör rättegångsbalkens regler om resning i brottmål vara en utgångspunkt för prövningen. Därutöver bör prövas om det föreligger förutsättningar för resning med en analog tillämpning av 37 b § förvaltningsprocesslagen. I anslutning till det sagda bör det inte krävas att en ny omständighet åberopats av sökanden i resningsärendet (jfr Ragnemalm a.a. s. 134, Strömberg a.a. s. 217, jfr också Cars, Om resning i rättegångsmål, s. 247). Det bör vara tillräckligt att omständigheten ändå anförts eller framkommit i ärendet (jfr RÅ 2004 not. 141).

Vid en prövning av föreliggande ärende med utgångspunkt i det anförda får den omständigheten att E Bs ombud i ärendet om förordnande av

boutredningsman inte haft någon erinran mot förordnandet av M J anses utgöra en sådan ny omständighet som i och för sig kan leda till resning (jfr t.ex. Ragnemalm, Förvaltningsprocessens grunder, 7 uppl. 1992, s. 135). Det kan emellertid inte anses vare sig att utgången i disciplinärendet sannolikt blivit en annan, om omständigheten förebringats där, eller att det finns synnerliga skäl i övrigt för resning. Resningsansökningen skall därför avslås.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Göran Regner, Nina Pripp, Torgny Håstad, Marianne Lundius (referent) och Per Virdesten
Föredragande: Marianne Lundius